

KƏND TƏSƏRRÜFATI BİNALARI, TİKİLİLƏRİ VƏ SAİR ƏMLAKLARIN SIĞORTA QAYDALARI

1. ÜMUMİ ƏSASLAR

1.1 Bu Qaydalar «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanuna, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına əsaslanaraq uyğun olaraq mülkiyyət formasından asılı olmayaraq respublika ərazisində fəaliyyət göstərən kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslərə məxsus binaların, tikililərin kənd təsərrüfatı texnikasının və sair əmlaklar üzrə sığorta müqavilələrinin bağlanması və sığorta ödənişlərinin verilməsi sahəsindəki münasibətlər tənzimlənir.

1.2. Bu qaydalarda nəzərdə tutulan hadisələr nəticəsində kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı ilə məşğul olan hüquqi şəxslərə dəyən zərərin ödənilməsinə sığorta təminatı yaratmaqdan ibarətdir.

2. SIĞORTANIN OBYEKTİ, PREDMETİ VƏ SİNFİ

Sığortanın predmeti - Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq sığortalıya məxsus binalar, tikililər, qurğular, avadanlıqlar, inventarlar, xammal - materiallar, kənd təsərrüfatı texnikaları (kənd təsərrüfatı təyinatlı avadanlıqlar motorlu maşınlar), hazır məhsullar və sair əmlaklar;

Sığortanın obyektı – sığorta predmeti ilə bağlı olan əmlak mənafeleəri;

Sığortanın sinfi - əmlakın yanğın və digər risklərdən sığortası sinfi.

3. SIĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ TARİFLƏRİ

3.1. Sığorta məbləği əmlakın tam dəyəri və ya 50%-dən aşağı olmamaqla müəyyən edilir.

3.2. Bu növ sığorta üzrə tarifləri sığortaçı tərəfindən müəyyən olunur.

4. SIĞORTA RİSKLƏRİ

- 4.1. Sığorta müqaviləsi üzrə əmlak aşağıdakı hadisələr nəticəsində vurulan zərərdən sığortalanır:
- 4.1.1. Yanğın;
 - 4.1.2. Tufan;
 - 4.1.3. Partlayış;
 - 4.1.4. leysan yağış;
 - 4.1.5. dolu;
 - 4.1.6. ildırım vurması;
 - 4.1.7. zəlzələ;
 - 4.1.8. yer sürüşməsi;
 - 4.1.9. kənd təsərrüfatı texnikası və nəqliyyat vasitələrinin qəzası (o cümlədən yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində) halları;
 - 4.1.10. üçüncü şəxs qəsd (qərəzli) hərəkətləri.

5. SİĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR VƏ MƏHDUDİYYƏTLƏR

5.1. Nagd pullar, sənədlər, qiymətli kağızlar, layihələr, cizgilər, əlyazmalar, kolleksiyalar, qaş-daşlar, qədim və nadir əşyalar, su quyuları, meydançalar, meşələrdə doğranmış iş ağacları, odunlar, ov alətləri, habelə təcrübə və tədqiqat işlərinin apanılması bu qaydaların şərtlərilə sığorta edilmir (göstərilən əmlaklar xüsusi müqavilə üzrə ayrıca sığorta oluna bilər).

5.2. Aşağıdakı hallarda sığorta təminatı verilmir:

- a) xalq hərəkətləri, hərbi döyüşlər, inqilab, tətillər, üsyan və bunların qarşısını almaq və ya təsirlərini azaltmaq üçün səlahiyyətli orqanlar tərəfindən görülən tədbirlər nəticəsində yaranmış zərərlər ;
- b) terror aktları nəticəsində dəymiş zərərlər;
- v) radiasiya və radiaktiv birləşmələrin və ya bunların nəticəsində hərbi və inzibati tədbirlərin aparılmasından əmələ gələn zərərlər;
- q) əmlakın korroziyadan, çürümədən, köhnəlmədən, özü alışmadan, yaxud ayrı-ayrı əşyaların digər təbii xassələrdən məhv olması və ya zədələnməsi nəticəsində əmələ gələn zərərlər ;
- d) respublikadan kənar əmlakın zədələnməsi və ya məhv olması nəticəsində əmələ gələn zərərlər (nəqliyyat vasitələrindən başqa);
- e) sığorta hadisələri nəticəsində istehsalatda boş dayanmadan əmələ gələn zərərlər .

6. SİĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ

6.1. Sığorta müqaviləsi sığortalının iki nüsxədən ibarət təklifnaməsi əsasında sığortalanacaq əmlaka baxılmaqla bir il müddətinə bağlanır. Təklifnamənin bir nüsxəsi sığorta haqları və onun ödənilmə müddətləri göstərilməklə sığortalıya göndərilir, ikinci nüsxə isə sığortaçıda qalır.

6.2. Bu növ sığorta üzrə həm bütün əmlak üçün, həm də ayrı-ayrı predmetlər üçün müqavilə bağlanıla bilər.

6.3. Sığortaya cəlb edilmiş əmlaklar yalnız sığorta olunduğu ünvanda (hərəkət edən kənd təsərrüfatı texnikası istisna olmaqla) sığortalanmış sayılır.

6.4. Sığorta haqları müəyyən olunmuş tariflər üzrə sığortalının təklifnaməsinə əlavə olunmuş balans və digər məlumatlar əsasında hesablanır.

6.5. Bağlanmış müqavilə üzrə sığorta haqqı bir dəfəyə yaxud iki müddətə ödənilir. Təklifnaməni bir nüsxəsini sığortaçıdan aldıqdan sonra hesablanmış sığorta haqqının ən azı 50%-i 10 gün müddətinə, qalan məbləğ isə 4 ay müddətinə ödənilməlidir.

6.6. Sığorta haqları həm nəqd, həm də nəqdsiz qaydada ödənilir. Müqavilə, sığorta haqqı nəqdi qaydada ödənilərsə (sığortalıya müəyyən olunmuş formada qəbz verilir), yaxud nəqdsiz hesablaşma yolu ilə sığortaçının hesabına daxil olarsa, həmin gündən rəsmiyyətə salınır.

6.7. Sığorta müqaviləsi üzrə hesablanmış sığorta haqları birinci müddət üçün müəyyən edilmiş məbləğdən az daxil olarsa, onda müqavilələr baş tutmamış sayılır. Daxil olmuş sığorta haqları 10 gün müddətində sığortalıya qaytarılır.

6.8. Müqavilə üzrə daxil olmuş əmlak üçün sığorta haqqı alınır və çıxmış əmlak üçün də sığorta haqqı qaytarılmır. Sığortalı daxil olmuş əmlak üçün əlavə müqavilə bağlaya bilər və ona həmin müqavilə üçün sığorta şəhadətnaməsi verilir.

6.9. Sığortalanmış əmlak üzrə sığortalıya verilmiş sığorta şəhadətnaməsi itirildikdə sığortalının təklifnaməsi əsasında ona sığorta şəhadətnaməsinin dublikatı verilir.

6.10. Müqavilə sığorta haqqının 50%-dən az olmamaqla nəqdi qaydada ödəndiyi gün, nəqdiyyəsiz hesablaşma yolu ilə ödənilərsə, filialin hesabına daxil olduğu gün qüvvəyə minir və 5 gün müddətində sığortalıya sığorta şəhadətnaməsi verir. İkinci müddət üçün sığorta haqları müəyyən edilmiş vaxtda filialın hesabına daxil olmadıqda həmin müqavilə qüvvəyə mindiyi gündən 4 ay ərzində qüvvədə qalır.

6.11. Əmlakını ardıcıl olaraq üç və daha artıq illər ərzində tam dəyərində sığorta etdirmiş, lakin sığorta ödənişi almamış sığortalılara hesablanmış sığorta haqqından 3 il müddətinə - 10%, 4 il müddətinə - 20% , 5 il və daha artıq müddətə - 30% güzəşt verilir.

6.12 Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu dövrdə sığorta obyektini olan əmlak satıldıqda, dəyişdirildikdə, bağışlandıqda, icarəyə verildikdə sığortalının hüquq və vəzifələri sığortaçının razılığı ilə yeni mülkiyyət sahibinə keçir.

7. SİĞORTAÇININ HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

7.1 Əmlaka baxış keçirib onu qiymətləndirmək və ya bu işi qiymətləndiriciyə həvalə etmək;

7.2 Sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərər məbləğini qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən etmək;

7.3. əgər sığorta olunmuş əmkaka ziyan üçüncü şəxsin (sığorta etdirənin özü olmayan) təqsiri üzündən dəymişdirsə, onda sığorta ödənişi vermiş sığortaçı

(təqsirkara qarşı) subroqasiya hüququndan istifadə etməklə zərər məbləğini tələb edə bilər.

- 7.4. sığortalını qaydaların şərtləri ilə tanış etmək;
- 7.5. sığorta haqqı daxil olduqdan sonra sığortalıya sığorta şəhadətnaməsi verir;
- 7.6. dəymiş zərəri müəyyən edir və sığorta ödənişinin verilməsini təmin edir.
- 7.7. sığorta haqlarını ikinci müddətinin başa çatmasına 10 gün qalmış sığortalını xəbərdar etməli;
- 7.8. təklifnamənin bir nüsxəsini vaxtında sığortalıya çatdırmalı;
- 7.9. sığorta haqqından güzəşti müəyyən etməli;
- 7.10. sığorta ödənişinin verilməməsi barədə sığortalıya səbəbini göstərməklə məlumat verməlidir;
- 7.11. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələr.

8. SIĞORTALININ HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

- 8.1 sığorta qaydaları ilə tanış olmaq;
- 8.2 sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişini tələb etmək;
- 8.3 hesablanmış sığorta haqqını müəyyən olunmuş müddətlə ödəmək;
- 8.4 sığorta hadisəsi barədə 3 gün müddətində məlumat vermək;
- 8.5 sığorta ödənişi ilə əlaqədar tələb olunan sənədləri təqdim etmək;
- 8.6 zərərin qarşısının alınması üçün zəruri tədbirlər görmək;
- 8.7 zədələnmiş əmlakların qalıqlarını sığortaçıya təqdim etmək;
- 8.8. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələr.

9. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLMƏSİ

- 9.1. müqavilənin qüvvədə olma müddəti başa çatdıqda ;
- 9.2. sığortalı müqavilə üzrə hesablanmış sığorta haqqını müəyyən edilmiş müddətdə ödəmədikdə ;
- 9.3. hüquqi şəxs ləğv edildikdə;
- 9.4. məhkəmə sığorta müqaviləsinin etibarsız olduğu barədə qərar verdikdə
- 9.5. sığorta obyektinin mövcudluğu bitdikdə;
- 9.6. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada sığortaçı ləğv edildikdə ;

10. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN ETİBARSIZ SAYILMASI

- 10.1. sığorta obyektini müsadirə edildikdə ;
- 10.2. sığorta hadisəsindən sonra bağlandıqda ;
- 10.3. sığorta müqaviləsi bağlandığı anda sığorta obyektini mövcud olmadığıda ;
- 10.4. sığorta müqaviləsi ilə əmlak onun həqiqi dəyərindən artıq sığortalandıqda;
- 10.5. sığorta marağı mövcud olmadığıda;
- 10.6. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

11. İKİLİ (ÇOXQAT) SIĞORTA

1.1. Sığorta məbləği sığorta müqaviləsi bağlandığı andakı həqiqi dəyərindən - sığorta dəyərindən çox olduğu halda (ikili və ya çoxqat sığorta halında), həmin müqavilə sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olan hissəsində etibarsızdır.

1.2. Sığortalı tərəfindən qanunsuz gəlir əldə etmək məqsədilə bir və ya bir neçə sığorta müqaviləsi əsasında onun həqiqi dəyərindən artıq məbləğə sığorta etdirildikdə, bu məqsədlə bağlanmış hər bir sığorta müqaviləsi bağlandığı andan etibarsız sayılır. Bu halda sığortalının qanunsuz gəlir əldə etmək məqsədi məhkəmə qaydasında sübut edilməlidir.

12. QİSMƏN SIĞORTA

Kənd təsərrüfatı əmlakının sığortası üzrə müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında) sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.

13. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ

13.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

13.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

13.1.2. aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:

13.1.2.1 sığortalı sığorta müqaviləsi bağlayarkən sığortalanmış əmlakı qəbul edəcək hər hansı şəxsi təyin etmiş olduğu, habelə sığorta hadisəsi baş verənədək sığortaçının razılığı ilə onu dəyişdirmiş olduğu hallarda sığortalı fiziki şəxs vəfat edərsə, onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri mülki qanunvericiliklə müəyyən olunmuş vərəsəlik qaydasında sığortalanmış əmlakı qəbul edən şəxsə keçir;

13.1.2.2 qanunvericilikdə və ya müqavilədə başqa şərtlər müəyyən edilməmişdirsə, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünün, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;

13.1.2.3 sığortalı olan hüquqi şəxs sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə yenidən təşkil edildikdə onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq hüquq varisinə keçir.

13.1.3. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;

13.1.4. sığorta müqaviləsində digər hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə; əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı

sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilə bilər;

13.1.5. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

13.1.6. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirdikdə;

13.1.7. sığortalı sığorta haqqını qanunvericilikdə və sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

13.1.8. sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda.

14. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏ İLƏ BAĞLI XƏBƏRDAR ETMƏ

14.1. Bu Qaydaların 13-cü maddəsində göstərilən hallarda sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.

14.2. Sığorta qanunvericiliyində və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş hallarda, həmçinin tərəflərin başqa cür razılaşmasına əsasən sığorta müqaviləsinə sığortalının və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırığı yazılı bildiriş göndərməlidir.

15. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ

15.1. Sığorta müqaviləsinə sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

15.2. Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

15.3. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılmır.

15.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya

qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 15.1-ci və 15.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

16. SİĞORTA ÖDƏNİŞİ VƏ ONUN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR

16.1. Əmlak baş vermiş sığorta hadisəsi nəticəsində tam məhv olduqda zərər - müqavilədə qəbul edilmiş onun dəyərindən köhnəlmə və qalıqların dəyəri çıxılmaqla, əmlakın xilas edilməsi və onun qaydaya salınmasının məsrəfləri nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

16.2. Sığortaçı, sığortalanmış əmlakın məhv olması (zədələnməsi) haqda forma akt tərtib edir və əmlakın məhv olması (zədələnməsi) səbəbləri, faktı və şəraiti haqqında səlahiyyətli orqanlardan bütün lazımı sənədləri aldıqdan və aktda sığorta ödənişi məbləğini müəyyən etdikdən sonra 30 gün müddətində ödəyir.

16.4. Sığorta ödənişi hesablanarkən müqavilədə göstərilən əmlak neçə faiz sığorta olunmuşdursa, zərər məbləğindən də həmin faiz miqdarında sığorta ödənişi hesablanıb ödənilir.

16.5. Qəfləti baş vermiş təbii fəlakətlə əlaqədar obyektlərin sökülməsinə yaxud bir yerdən başqa yerə daşınmasına çəkilən xərclər zərər məbləğinə daxil edilir.

16.6. Müqavilədə göstərilən sığorta ödənişi məbləği əmlakın sığorta məbləğindən yuxarı ola bilməz.

17. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI

17.1. əmlakın məhv olması və ya zədələnməsi sığorta hadisəsi nəticəsində baş verməmişdirsə;

17.2. baş vermiş sığorta hadisəsi barədə vaxtında məlumat vermədikdə;

17.3. hidrometeoroloji xidməti orqanların təbii fəlakətlər barədə verdikləri məlumatlarda sığorta hadisələrinin faktı təsdiq olunmadıqda;

17.4. Əmlakın məhv olması və zədələnməsi sığortalının qəsdən edildiyi hərəkətləri nəticəsində baş verdikdə.

18. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

18.1. Bu sığorta qaydalarının icrasından irəli gələn bütün mübahisəli məsələlər və fikir ayrılıqları tərəflər arasında qarşılıqlı anlaşma və razılışma yolu ilə həll edilir.

18.2. Tərəflər qaydaların icrasından irəli gələn mübahisəli məsələlər barəsində razılığa gələ bilmədikdə, həmin mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhkəmə yolu ilə həll edilir.